

Motion till riksdagen 2021/22:3731

av **Azadeh Rojhan Gustafsson (S)**

Kvinnor som lever under hot

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att se över villkoren för och skyddet av kvinnor och barn som på grund av en kraftig hotbild lever med skyddade uppgifter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Omkring 800 kvinnor i Sverige tvingas idag leva gömda på grund av en farlig man. Det är kvinnor som tvingas lämna sina gamla liv och människorna i dem för att på egen hand starta ett helt nytt liv. Inte sällan tillsammans med barn. Varje dag finns oron och hotet om att bli upptäckt och kampen för att ens uppgifter ska förbli hemliga.

Under 2020 dödades 13 kvinnor av förövare som de haft en pågående eller avslutad parrelation med. Antalet fall var en minskning med 3 fall jämfört med året innan. I ett antal fall hade förövaren lyckats hitta kvinnan som redan levde gömd.

Genom Skatteverket finns möjligheten att, om hotbilden bedöms tillräckligt stark, få skyddade personuppgifter genom antingen sekretessmarkering, skyddad folkbokföring eller fingerade personuppgifter. Sekretessmarkering, som är den lägre graden av skyddade uppgifter, innebär att det är svårare att ta del av dina uppgifter i folkbokföringsregistret. Innan några uppgifter lämnas ut ska en särskild prövning göras. Skyddad folkbokföring innebär att du kan vara folkbokförd på annan plats än där du bor, exempelvis i din gamla kommun, och att dina nya adressuppgifter inte redovisas, inte heller till andra myndigheter. Istället får du en adress till Skatteverket dit posten skickas. Vid fingerade personuppgifter får personen ett helt nytt namn och nytt personnummer.

Oavsett vilken form av skyddade uppgifter en person har är det personens eget ansvar att upprätthålla skyddet. Det är alltså kvinnan själv som ansvarar för att fortsätta hålla sig gömd och att etablera sig på ny plats. I alla kontakter med myndigheter, arbetsgivare, vårdgivare etcetera så är det kvinnans ansvar att säkerställa att hennes uppgifter inte skrivs ner och hamnar i register. På vårdcentralen får exempelvis journal inte föras digitalt utan ska skrivas för hand.

Med dagens digitala utveckling skapas allt större utmaningar för personer med skyddade uppgifter. Både i att hålla sig gömd och i att kunna ta del av samhällsservice. Exempelvis bank-id har kommit att bli standard i allt från att genomföra internetköp till att ställa sig i bostadskö eller ansöka om förskoleplats. Samtidigt anses bank-id innebära en säkerhetsrisk för personer med skyddade uppgifter, och för den som lever under hot är därför bank-id inget alternativ.

Många gömda kvinnor vittnar om svårigheten att få ett arbete med skyddade uppgifter, svårigheten för barn att kunna delta i fritidsaktiviteter, att kunna få en bostad eller någon form av socialt liv. Inte minst för barn blir det en särskilt utsatt situation och på många sätt berövas de sin barndom på grund av att de tvingas leva gömda från en hotfull man.

I dagsläget finns inga uppgifter om hur ofta skyddade uppgifter röjs. Myndigheter har i uppgift att rapportera till Datainspektionen om personuppgifter kommit i fel händer men i statistiken syns inte hur många av dessa fall som rör personer med skyddade uppgifter. Överlag saknas en helhetsbild av livsvillkoren för kvinnor som lever gömda, hur länge de tvingas leva gömda och hur vanligt det är att de blir upptäckta och tvingas börja om på nytt. Det saknas även information utifrån barnperspektivet, om hur barnen påverkas av att leva gömda från en farlig person. I många fall pågår det rättsprocesser såsom vårdnadstvister om barnen som hanteras samtidigt som de tillsammans med sin mamma lever gömda från just den pappa som slåss om vårdnad och umgängesrätt.

Trots att det är mannen som är problemet så är det kvinnorna och barnen vars liv och frihet begränsas. För att stötta de kvinnor som tvingas leva gömda från farliga män behöver göras en översyn och en kartläggning av hur systemet fungerar idag och vilka utmaningar de gömda kvinnorna med familj möter för att sedan kunna föreslå förändringar som stärker kvinnornas både säkerhet och levnadsvillkor. Översynen behöver även särskilt utgå ifrån ett barnperspektiv.

Azadeh Rojhan Gustafsson (S)